

خلاصه مبحث استاد عابدینی

یکی از اسرار و رموز اینکه امروزه محبت امام حسین (ع) در دلها غوغا میکند همان حریت و آزادی است که در امام و یارانش ملاحظه میکنیم.

موضوع آزادی موضوعی است که همه انسانها در هر کجای عالم با آن سرکار دارند در حدیث

الإمام علی علیه السلام : أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ آدَمَ لَمْ يَلِدْ عَبْدًا وَلَا أَمَةً، وَإِنَّ النَّاسَ كُلَّهُمْ أَحْرَارٌ .

امام علی علیه السلام : ای مردم ! آدم نه بنده ای زاید و نه کنیزی . مردم همه آزادند
بر اساس این حدیث شریف اساس زندگی انسان بر اساس کرامت است و برای اینکه انسان کریم بماند باید آزاده باشد.
امام علی (ع) در حدیثی دیگر فرمودند:

وَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ سَيِّدُ الْمَوْحِدِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ : مَا عَبْدُكَ خَوْفًا مِنْ نَارِكَ وَلَا طَمَعًا فِي جَنَّتِكَ لَكِنْ وَجَدْتُكَ أَهْلًا لِلْعِبَادَةِ فَعَبَدْتُكَ . و امیر مؤمنان و سرآمد خداشناسان صلوات الله علیه در مناجات خود میگوید معبودا عبادت و پرستش من از جهت ترس از آتش دوزخ نیست و بانگیزه طمع و دستیابی بهشت نیست فقط چون تو را سزاوار عبادت و پرستش میدانم میپرستم و کسی که در معرفت و بینش باین پایه نرسیده و همین مقدار که میداند او است آفریدگار جهان و دانا و توانا و مسلط بر عالم خلقت و آفرینش در مقابل اطاعت و بندگی پاداش میدهد و گناهکاران و متمردان را کیفر میکند و بر مبنای چنین معرفتی عبادتش را بمنظور رسیدن بنعمتهای بهشتی و یا نجات و خلاصی از آتش انجام میدهد و البته پروردگار مهربان چنین شخصی را در ازاء عبادتش به بهشت برده و از آتش نجات میدهد. این فرمایشات مولا بهترین تفسیر از حریت و آزادی است .

برای اینکه جایگاه والای آزادی و حریت را بشناسیم از کلام امام صادق (ع) بهره میبریم که فرمودند:

الإمامُ الصادقُ عليه السلام : خَمْسُ خِصَالٍ مَنْ لَمْ تَكُنْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهَا فَلَيْسَ فِيهِ كَثِيرٌ مُسْتَمْتِعٍ ، أَوَّلُهَا : الْوَفَاءُ ، وَ الثَّانِيَةُ : التَّوْبَةُ ، وَ الثَّلَاثَةُ : الْحَيَاءُ ، وَ الرَّابِعَةُ : حُسْنُ الْخُلُقِ ، وَ الْخَامِسَةُ — وَ هِيَ تَجْمَعُ هَذِهِ الْخِصَالُ — : الْحُرِّيَّةُ .

امام صادق علیه السلام : پنج خصلت است که در هر کسی یکی از آنها نباشد خیر و بهره زیادی در او نیست : اول : وفاداری ، دوم تدبیر ، سوم : شرم و حیا ، چهارم : خوش خویی و پنجم — که چهار خصلت دیگر را نیز در خود دارد — : آزادی .
اگر ما در قرآن تدبیر کنیم سر قرا ن را کتاب رهایی و آزادی انسان از انواع بردگی خواهیم شناخت و کلمه لا اله الا الله عصاره همه کتابهای آسمانی است که انسان را از بردگی و بندگی می رهاند.

امیدواریم در سایه تعالیم قرآن و هدایتهای پیامبر و ائمه معصومین طعم شیرین آزادی را بچشیم و این همان کاری است که امام حسین (ع) و یارانش در روز عاشورا و همان حرکت اربعینی که پیروان حضرت جهت استشمام بوی آزادی و آزاد مردی در راهپیمایی اربعین به دنبال آن هستند.

اگر در قران ببیندیشیم قران میخواهد ما را از انواع بردگی برهاند و راه حریت و ازادگی را به ما بنمایاند اینکه خداوند نام کتاب خود را قران کریم نامید **اِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ** * **فِي كِتَابٍ مَكْنُونٍ** * **لَا يَمَسُّهُ اِلَّا الْمُطَهَّرُونَ** و در مقابل راجع به انسان فرمود

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا «۷۰»

وهمانا فرزندان آدم را گرامی داشتیم و آنان را در خشکی و دریا (بر مرکبها) حمل کردیم و از چیزهای پاکیزه روزی شان دادیم و آنان را بر بسیاری از آفریده های خود برتری کامل دادیم.

گرامت، گاهی گرامت معنوی و اکتسابی و نزد خداست، مثل گرامتی که خاص اهل تقواست. «إِنْ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقَاكُمْ» ۱ و گاهی گرامت در آفرینش است، نظیر «أَحْسَنَ تَقْوِيمٍ» ۲ که در خلقت انسان آمده است. مراد از «كَرَمْنَا» در این آیه، احتمالاً وجه دوم باشد.

هر ایه قران آیه کریمه است و برای انسان گرامت به دنبال دارد و مگر میشود انسان به دنبال گرامت باشد ولی آزاد نباشد. همه آیات قرانی به تقوا ختم میشود و همه عبادات جهت رسیدن به تقواست و تقوا برای رسیدن به گرامت است خداوند در قران می فرماید: **إِنْ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقَاكُمْ** (الحجرات ۱۳)

همانا گرامی ترین شما در نزد خدا با تقواترین شماست و این گرامت که قران آن را ثمره تقوا میداند در بستر حریت و آزادگی ممکن است.

موانع بر سر راه آزادگی و حریت:

- ۱- بردگی هوای نفس
- ۲- بردگی دنیا
- ۳- بردگی هوی و هوس دیگران
- ۴- بردگی شیطان
- ۵- بردگی طاغوت و استکبار

ویژگیهای انسان آزاده:

امام صادق (علیه السلام) میفرماید

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بصيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: **إِنَّ الْحُرَّ حُرٌّ عَلَى جَمِيعِ أَحْوَالِهِ إِنْ نَابَتْهُ نَائِبَةٌ صَبَرَ لَهَا وَإِنْ نَدَاكَتْ عَلَيْهِ الْمَصَائِبُ لَمْ تَكْسِرْهُ وَإِنْ أُسِرَ وَفُهِرَ وَ أُسْتَبْدِلَ بِالْأَسْرِ عُسْرًا كَمَا كَانَ يُوسُفُ الصِّدِّيقُ الْأَمِينُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ لَمْ يَضُرَّ حُرِّيَّتَهُ أَنْ أُسْتَعْبِدَ وَفُهِرَ وَ أُسِرَ وَ لَمْ تَضُرَّهُ ظُلْمَةُ الْجُبِّ وَ وَحْشَتُهُ وَ مَا نَالَهُ أَنْ مِنَ اللَّهِ عَلَيْهِ فَجَعَلَ الْجَبَّارَ الْعَانِي لَهُ عَبْدًا بَعْدَ إِذْ كَانَ لَهُ مَالِكًا فَأَرْسَلَهُ وَ رَحِمَ بِهِ أُمَّةٌ وَ كَذَلِكَ الصَّبْرُ يُعْقِبُ خَيْرًا فَاصْبِرُوا وَ وَطَّنُوا أَنْفُسَكُمْ عَلَى الصَّبْرِ تَوَجَّرُوا**

ابو بصیر گوید شنیدم امام صادق علیه السلام میفرمود: آزاد مرد در همه احوال آزاد مرد است اگر گرفتاری برایش پیش آید، صبر کند، و اگر مصیبتی بر سرش بریزد، او را شکسته نکند، اگر چه اسیر شود و مغلوب گردد و سختی جایگزین آسایشی شود، چنان که یوسف صدیق امین صلوات الله علیه را بردگی و مغلوبیت و اسارت زیان نبخشید، و تاریکی و ترس چاه و آنچه بر سرش آمد زیانش نزد خدا بر او

منت گذارد و ستمگر سرکش را بنده او کرد، بعد از آنکه مالک او بود، خدا او را برسالت فرستاد و بسبب او بامتی رحم کرد، صبر این چنین است، و خیر در پی دارد، پس شکیبا باشید و دل بشکیبائی دهید تا پاداش ببینید.

موضوع جایگاه زن در تحقق آزادی:

خداوند فرمود:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

ای مردم! ما شما را از یک مرد و زن آفریدیم و شما را تیره ها و قبیله ها قرار دادیم تا یکدیگر را بشناسید: (اینها ملاک امتیاز نیست) گرامی ترین شما نزد خداوند 13 باتقواترین شماست: خداوند دانا و آگاه است

این یک معیار اساسی در نگاه به جایگاه زن در جامعه است

تقوا، بزرگ ترین ارزش انسانی

در حالی که در آیه مورد بحث، مخاطب کل جامعه انسانی است، و مهم ترین اصلی را که ضامن نظم و ثبات است بیان می کند، و میزان واقعی ارزش های انسانی را در برابر ارزش های کاذب و دروغین مشخص می سازد
می فرماید: «ای مردم! ما شما را از یک مرد و زن آفریدیم، و شما را تیره ها و قبیله ها قرار دادیم، تا یکدیگر را بشناسید.

خداوند در سوره نحل می فرماید

من عمل صالحا من ذکر او انثی و هو مؤمن فلنحیینه حیوه طیبه ولنجزینهم اجرهم باحسن ما کانوا یعملون):(هر کس از مرد یا زن که عمل شایسته انجام دهد و مؤمن باشد او را به زندگی نیکو زنده می گردانیم و هر آینه آنها را به بهتر از آنچه عمل می کردند پاداش می دهیم)، وعده جمیل و حکم کلی برای هر فرد مؤمنی است که عمل صالح انجام دهد و تنها قید آن ایمان است ،چون عمل بدون ایمان باطل و بی اجر است و اثری بر آن مترتب نمی شود. آنگاه می فرماید: خدای متعال هر مؤمنی را که عمل شایسته کند به حیات جدیدی غیر از حیات عمومی که به دیگران نیز بخشیده ، زنده می کند، یعنی حیات جدیدی به او افاضه می نماید، و خداوند به او علم و ادراکی می دهد که دیگران فاقد آن هستند و نیز به او قدرت بر احياء حق و ابطال باطل را می دهد که برای دیگران این قدرت نیست و این علم و قدرت جدید، مؤمن را آماده می سازد که حقیقت اشیاء را همانگونه که هستند ببیند و حق و باطل را از هم تشخیص دهد و آنگاه در نتیجه این بینش هرگز به دنیا و مظاهر باطل آن فریفته نمی شود و شیطان قدرت بر فریب او نخواهد داشت و نمی تواند او را وسوسه کند و به عزت خدا عزیز می گردد و قلبش متعلق به پروردگارش می شود و آنوقت هیچ چیز جز رضای او را نمی جوید و هیچ امری به نظرش نیکو نمی رسد و هیچ فرقی نمی کند زن باشد یا مرد.

رسول اکرم(ص) در مورد جایگاه زن میفرماید:

این روایت از رسول خدا (ص) است که فرمود: "خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِنِسَائِكُمْ وَبَنَاتِكُمْ"؛_ بهترین شما، کسی است که نسبت به همسران و دخترانش نیکو رفتارتر باشد.

امام خمینی در مورد زن فرمودند:

حق آزادی زنان از دیدگاه امام خمینی، مبتنی بر مبانی عقلی، نقلی و شهودی است. اختیار انسان که در آموزه های دینی تأکید شده و خاستگاه کلامی دارد در نظریه امام عنصر محوری حق آزادی است. عنصر عقلی آزادی انسان که حریت مرد و زن را تأمین می کند «اصل توحید و انحصار حق طاعت خداوند» است. عقل سلیم، انسان را در برابر خالق هستی مطیع می داند و از این رهگذر آزادی در عقیده، آزادی در سبک زندگی و دیگر موارد-تأزمانی که مخالف قانون الهی نباشد- تبیین می شود. در شهو دهای عرفانی، حق آزادی حق بالعرض است که به خاستگاه اصلی، یعنی حق بالذات (خداوند) باز می گردد. حق آزادی زنان از منظر امام بسیار گسترده است به گونه ای که بانوان با رعایت قوانین شرعی در تعاملات اجتماعی، فرهنگ و سیاست مانند مرد ها از حق آزادی برخوردارند. شکل گیری جامعه سعادت مند در نظریه امام در گرو مادران نیکوکار است که با تربیت درست فرزندان و معرفی الگوهای صحیح، افراد سالم به جامعه تحویل می دهند. مقوله کرامت انسان که امام بر نسبت تساوی آن میان مرد و زن تأکید دارد، دیدگاه وی را از رویکرد آزادی غربی متمایز می سازد .

دیدگاه مقام معظم رهبری در مورد آزادی و نقش زنان در تحقق آزادی :

حجاب مایهی تشخیص و آزادی زن است؛ برخلاف تبلیغات ابلهانه و ظاهرینانهی مادیگرایان، مایهی اسارت زن نیست.

نقش زنان صدر اسلام در جریان سازی نشان دهنده عزت و سرفرازی زنان مسلمان در تاریخ بشری است.

یکی از نشانه های مردسالاری غربی ها همین است که زن را برای مرد می خواهند؛ لذا می گویند زن آرایش کند، تا مرد التذاذ ببرد! این مردسالاری است، این آزادی زن نیست؛ این در حقیقت آزادی مرد است. می خواهند مرد آزاد باشد، حتی برای التذاذ بصری؛ لذا زن را به کشف حجاب و آرایش و تبرج در مقابل مرد تشویق می کنند